

Ginter Dzierżon

ZASADY INTERPRETACJI AKTÓW
ADMINISTRACYJNYCH OKREŚLONE W KAN. 36 § 1
KODEKSU PRAWA KANONICZNEGO Z 1983 ROKU

WPROWADZENIE

Prawo jest fenomenem lingwistycznym [Pino 2021, 103]. Stąd też nie ulega wątpliwości, iż każdy tekst prawny podlega interpretacji. W regulacjach Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r.¹ słowo *interpretatio* występuje kilkakrotnie (kan. 16 § 2 i 3, 18, 36 § 1, 77, 92) [Ochoa 1984, 236]. W opracowaniu tym przedmiotem zainteresowania stanie się wyłącznie jeden kanon, jakim jest kan. 36 § 1 KPK/83 o następującej treści: „Akt administracyjny powinien być rozumiany zgodnie z własnym znaczeniem słów i powszechnym ich użyciem w mowie; w razie wątpliwości akty dotyczące sporów albo odnoszące się do zagrożenia karą, albo jej wymierzenia, albo ograniczające uprawnienia osoby, albo naruszające czyjeś prawa nabyte, albo przeciwne ustawie korzystnej dla osób prywatnych – podlegają ścisłej interpretacji; wszystkie inne – szerokiej”. W regulacji tej określono zasady interpretacyjne odnośnie do aktów administracyjnych. Na marginesie należy za-

KS. PROF. DR HAB. GINTER DZIERŻON – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; adres do korespondencji: ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa, Polska; e-mail: ginter.dzierzon@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-5116-959X>

¹ *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (25.01.1983), AAS 75 (1983), pars II, s. 1-317; tekst polski: *Kodeks Prawa Kanonicznego promulgowany przez papieża Jana Pawła II w dniu 25 stycznia 1983 roku*. Stan prawny na dzień 18 maja 2022 roku. Zaktualizowany przekład na język polski, Pallottinum, Poznań 2022 [dalej: KPK/83].

uważyć, że podobne zasady określono w kan. 17 KPK/83 odnośnie do ustaw [Dzierżon 2006, 319-26].

Zasadniczy cel analiz tego opracowania będzie wiązać się z próbą odpowiedzi na pytanie: jakie powody prawne (*ratio legis*) zadecydowały o przyjęciu takich, a nie innych rozwiązań? z tak postawionym pytaniem w ścisłym związku pozostanie następane: dlaczego, pomimo pewnych podobieństw w kan. 36 § 1 i 17 KPK/83 w ich treści występują pewne różnice?

1. KONTEKST WPROWADZENIA KAN. 36 § 1 W KPK/83

Zasady interpretacyjne określone w kan. 36 § 1 KPK/83 nie są zupełnie nowe, gdyż doktryna dopatruje się powiązań tej normy z kan. 49-50 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 r.² dotyczącymi zasad interpretacyjnych odnoszących się do reskryptów³. Treść przywołanych kanonów stała się przedmiotem namysłu podczas prac kodyfikacyjnych. W opublikowanym w 1977 r. Schemacie Księgi Pierwszej „De normis generalibus” stosowny kan. 37 miał następujące brzmienie: „Actus administrativus quicumque intelligendus est secundum propriam verborum significationem et communem loquendi usum, nec debet ad alios casus praeter expressos extendi”⁴. Obecne brzmienie kan. 36 § 1-2 KPK/83 znalazło się już w kan. 36 § 1-2 Schematu z 1980 r.⁵ Analogiczny kan. 1512 Kodeksu Kanonów Kościołów

² *Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus* (27.05.1917), AAS 9 (1917), pars. II, pp. 1-593 [dalej: KPK/17].

³ Can. 49: „Rescripta intelligenda sunt secundum propriam verborum significationem et communem loquendi usum, nec debet ad casus alios praeter expresse estendi”; can. 50: „In dubio rescripta quae ad lites referuntur, vel iura aliis quaesita laedunt, vel adversantur legi in commodum privatorum, vel denique impetrata fuerunt ad beneficis ecclesiastici assecurationem, strictam interpretationem recipiunt; cetera omnia latam”.

⁴ Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Recognoscendo, *Schema canonum libri I de normis generalibus*, Typis Polyglotis Vaticanis 1977, s. 20.

⁵ Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Recognoscendo, *Schema Codicis Iuris canonici iuxta animadversiones S.R.E. Cardinalium, Episcoporum Conferentiarum, Dicasteriorum Curiae Romanae, Universitatum Facultatumque ecclesiasticarum necnon Superiorum Institutum vitae consecratae recognitum*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1980, s. 9: kan. 36: „§ 1. Actus administrativus intelligendus est secundum propriam verborum significationem et communem loquendi usum; in dubio, qui ad lites referuntur aut ad poenas comminandas infligendasve attinent aut personae iura coercant, aut iura aliis quaesita laedunt, aut adversantur legi in commodum privatorum,

Wschodnich⁶ strukturalnie jest bardziej rozbudowany, gdyż składa się z czterech paragrafów. W treść paragrafu pierwszego włączono także treść paragrafu drugiego kan. 36 KPK/83; paragraf drugi jest identyczny z paragrafem drugim kan. 36 KPK/83; paragraf trzeci tej regulacji poświęcony interpretacji przywilejów, jest odpowiednikiem kan. 77 KPK/83, za wyjątkiem normatywnego zwrotu „ad normam can. 36 § 1”, co powodowane jest inną strukturą Tytułu XXIX „De lege, de consuetudine et de actibus administrativis” KKKW, w której nie znalazły się „Przepisy wspólne” (kan. 35-47 KPK/83) występujące w Rozdziale I Tytułu IV „Poszczególne akty administracyjne” KPK/83. Wreszcie kan. 1512 § 4 KKKW odnosi się do zasad interpretacyjnych dotyczących wykładni dispens i władzy dispensowania. Substancjalnie jego treść jest podobna do kan. 92 KPK/83. W nim także pominięto, co jest rzeczą zrozumiałą, ze względu na podobną kolokację dispens w obszarze aktów administracyjnych, przywołany już zwrot „ad normam can. 36 § 1”.

2. FUNDAMENTALNA ZASADA

W pierwszej części zdania kan. 36 § 1 KPK/83 ujęto fundamentalną zasadę, w myśl której „Akt administracyjny powinien być rozumiany zgodnie z własnym znaczeniem słów i powszechnym użyciem w mowie”. Z brzmienia tej normy można wywieść następujące składniki: własne znaczenie słowa oraz powszechne użycie w mowie.

2.1. Własne znaczenie słowa

Pierwszy komponent interpretacyjny – własne znaczenie słowa – jest analogiczny do tego, który występuje w kan. 17 KPK/83 [Sobański 2003, 98]. Odnosząc się do kwestii znaczenia normatywnego wyrażenia „własne znaczenie słowa” A. van Hove wskazał, iż w tekstach prawnych można mówić o potrójnym jego wymiarze. Słowa mogą mieć: po pierwsze, znaczenie naturalne

strictae subsunt interpretationi; ceteri omnes latae. § 2. Actus administrativus non debet ad alios casus praeter expressos extendi”.

⁶ *Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus* (18.10.1990), AAS 82 (1990), s. 1033-363; tekst polski: *Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich promulgowany przez papieża Jana Pawła II w dniu 18 października 1990 roku*, Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej Gaudium, Lublin 2002 [dalej: KKKW].

wynikające z natury rzeczy (*in rerum natura*); przykładem czego, jest rodzina naturalna składająca się z męża, żony oraz dzieci; po drugie, znaczenie użyteczne (*usualis sensus naturalis*), zwane też własnym; to zaś może być używane przez wszystkich (*communis apud omnes*) bądź też może wiązać się ze znaczeniem prawnym będącym w użyciu przez biegłych lub występującym w definicjach legalnych; po trzecie, wymiar społeczny (*civilis*), gdy danym słowem posługuje się pewna grupa społeczna, w wyniku czego może dojść do poszerzenia zakresu desygnatu słowa na zasadzie fikcji; przykładowo, za syna uznaje się dziecko naturalne, jak i dziecko adoptowane [van Hove 1936, 207].

Zgodnie z przyjętą zasadą, aby zrozumieć znaczenie danego słowa występującego w tekście prawnym, brzmienie regulacji należy interpretować zgodnie z filologicznym oraz gramatyczno-logicznym sensem [Socha 1985, ad 36, n. 2].

2.2. Powszechne użycie w mowie

Drugim składnikiem pierwszej zasady interpretacyjnej – jak stanowi prawodawca – jest powszechne użycie w mowie. Porównując kan. 36 § 1 KPK/83 z kan. 17 KPK/83 należy zauważyć, iż wyrażenie to nie występuje w ostatniej z wymienionych regulacji [García Martín 1999, 183]. Na marginesie należy przypomnieć, iż w trakcie prac kodyfikacyjnych jeden z konsultorów zwrócił uwagę, iż terminologia kanonistyczna niejednokrotnie jest niejednoznaczna. Dlatego też uznano za konieczne wprowadzenie takiego normatywnego zwrotu⁷.

Według J. García Martína takie ujęcie jest istotne, a zarazem właściwe, gdyż język aktu administracyjnego powinien być adekwatny do możliwości percepcyjnych adresata aktu [tamże]. Podobnie zauważył L. Chiappetta, iż akt administracyjny dedykowany jest osobom znajdującym się w sytuacjach konkretnych, dlatego co do zasady język dokumentu powinien być językiem używanym powszechnie, nie zaś językiem technicznym [Chiappetta 1996, 91]. Celnie zaznaczył J. Miras, iż użycie w analizowanej regulacji zwrotu „*communem loquendi usum*” jednak nie oznacza, iż chodzi wyłącznie o język pospolity (*lenguaje vulgar*), gdyż *de facto* nie wyklucza się użycia w tekście

⁷ Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Recognoscendo, *Liber I. De normis generalibus atque de personis physicis et iuridicis. Sessio XIII, 13-15.05.1974*, „Comunicaciones” 23 (1991), s. 29.

wyrażeń technicznych mających ściśle określone znaczenia prawne bądź formuł wypracowanych w stylu Dykasterii Kurii Rzymskiej [Miras 2010, 508]. W związku z tym R. Sobański sugerował, aby w interpretacji najpierw wykorzystać znaczenie słowa w sensie prawnym, gdyby zaś takiego nie było, wówczas należy skorzystać ze znaczenia potocznego [Sobański 2003, 98]. W ten nurt organicznie wpisuje się także spostrzeżenie G. Martína, który wskazał, iż w komponowaniu tekstu dokumentu przede wszystkim należy posłużyć się prawnym językiem technicznym; powinien to być język naukowy. Powszechne użycie w mowie natomiast, jego zdaniem, jest narzędziem pomocniczym; nie może być ono jednak sprzeczne ze znaczeniem prawnym [García Martín 1999, 183]. W opinii V. De Paolisa oraz A. D'Auria w przypadku poszczególnych aktów administracyjnych zastosowanie rygorystycznej techniki jurydycznej jest możliwe. Z drugiej zaś strony należy spostrzec, iż w tym wypadku adresatem aktu jest wierny, który niekoniecznie musi znać język techniczno-prawny, dlatego też autor dokumentu nie jest zobligowany do operowania wyłącznie językiem prawnym [De Paolis i D'Auria 2008, 203].

Należy zauważyć, iż w przeciwieństwie do kan. 17 KPK/83, w kan. 36 § 1 KPK/83 nie ma wzmianki o rozumieniu słowa w tekście i kontekście. Według kanonistów takie brzmienie kan. 36 § 1 KPK/83 nie jest przeoczeniem. J.M. Piñero Carrion uważa, iż powszechne rozumienie słów w mowie jest charakterystyczne dla poszczególnych aktów administracyjnych, gdyż odnoszą się one do okoliczności bardziej konkretnych [Piñero Carrion 1985, 193]. Według García Martína w przypadku aktów administracyjnych kontekst nie występuje. Utrzymuje on, iż w wypadku takich dokumentów administracyjnych znaczenie słów jest oczywiste, gdyż wywodzi się je z tekstu aktu [García Martín 1999, 183]. Trafnie wskazał Chiappetta, iż poszczególne akty administracyjne zawierają sformułowania właściwe same w sobie [Chiappetta 1996, 91]. Z kolei De Paolis i D'Auria utrzymują, iż akty te interpretuje się w swojej szczególności, dlatego też nie mają one kontekstu, w przeciwieństwie do ustaw, które mają charakter generalny; celem bowiem ustaw jest formowanie kanonicznego porządku prawnego [De Paolis i D'Auria 2008, 203].

3. FORMY INTERPRETACJI: INTERPRETACJA ŚCISŁA ORAZ SZEROKA

W analizowanym kan. 36 § 1 KPK/83 wyszczególniono dwie formy interpretacji, jakimi są interpretacja ścisła oraz szeroka.

Według van Hove interpretację ścisłą należy wiązać z właściwym znaczeniem słów, w sensie bardziej zawężającym (*magis coartato*) [van Hove 1930, 304-305; Dzierżon 2021, 296]. Podobnie García Martín utrzymuje, iż ta forma interpretacji polega na użyciu znaczenia wąskiego słowa, najbardziej ubogiego (*più povero*) [García Martín 1999, 184]. Zdaniem Mirasa ten sposób interpretacji stosuje się zwłaszcza w odniesieniu do aktów niekorzystnych (*actus odiosus*) [Miras 2010, 509].

Z kolei z interpretacją w sensie szerokim mamy do czynienia wówczas, gdy słowo występujące w tekście ma kilka znaczeń, a w interpretacji posłużono się znaczeniem bardziej szerokim [García Martín 1999, 183]. W opinii Piñero Carriona w tego typu interpretacji bierze się pod uwagę wszystkie znaczenia słowa, mieszczące się jego zakresie [Piñero Carrion 1985, 194]. Zdaniem Dzierżona, chodzi o tak szeroki zakres, jaki tylko jest możliwy [Dzierżon 2021, 296]. Tę formę interpretacji stosuje się w przypadku aktów korzystnych dla osoby.

Wreszcie należy dodać, iż według kan. 36 § 1 KPK/83 interpretację szeroką należy postrzegać w kategoriach zasady generalnej; interpretację ścisłą zaś jako wyjątek od tej reguły [Miras 2010, 509].

4. ZASADY POMOCNICZE

W drugiej części kan. 36 § 1 KPK/83 prawodawca określił zasadę pomocniczą obligującą do zastosowania interpretacji ścisłej. Należy nią się posłużyć, gdy zawiedzie zasada zasadnicza [De Paolis i D'Auria 2008, 203], tj. w przypadku wystąpienia wątpliwości, a więc stanu zawieszenia umysłu z racji na powstałą niepewność. W myśl tej regulacji interpretację ścisłą należy stosować w przypadku aktów dotyczących sporów, aktów odnoszących się do zagrożenia karą albo jej wymierzenia, aktów ograniczających swobodne wykonywanie uprawnień, aktów naruszających czyjeś prawa nabyte oraz aktów przeciwnych ustawie korzystnych dla osób prywatnych. W odniesieniu do przytoczonych hipotez należałoby więc zapytać o *ratio legis* tych rozwiązań.

4.1. Akty dotyczące sporów

Pierwsza hipoteza wymieniona w kan. 36 § 1 KPK/83 odnosi się do aktów dotyczących sporów. Przyjęcie takiego rozwiązania wynika z faktu, iż normy procesowe z jednej strony służą dobru wspólnemu, z drugiej zaś, ich celem jest zagwarantowanie sprawiedliwości. Stąd też wydawane w tym obszarze akty administracyjne, na mocy których dochodzi do derogacji pewnych uprawnień szczególnych odnoszących się do sporów, nadanych jednostce – powinny być interpretowane ściśle [De Paolis i D'Auria 2008, 203]. Według H. Sochy tym powodem są decyzje niekorzystne dla osoby [Socha 1985, ad 36, n. 4]. Według Piñero Carriona oraz Chiappetty zastosowanie w tym wypadku interpretacji szerokiej mogłoby przesądzić o sprawie (rezultacie sporu) [Piñero Carrion 1985, 193; Chiappetta 1996, 91].

4.2. Akty odnoszące się do zagrożenia karą albo jej wymierzenia

Kolejną hipotezą wymienioną w analizowanym kanonie są akty odnoszące się do zagrożenia karą albo jej wymierzenia. Należy zauważyć, iż podobną hipotezę ujęto w kan. 18 KPK/83. Komentatorzy kan. 36 § 1 KPK/83 sporadycznie poruszają kwestię prawnych powodów jej wprowadzenia; podjęli ją natomiast komentatorzy kan. 18 KPK/83.

De Paolis i D'Auria stwierdzili jedynie lakonicznie, iż w przypadku nakazów karnych bądź dekretów karnych (kan. 1342 KPK/83) posłużenie się interpretacją ścisłą jest oczywiste; jest zgodne z zasadą legalizmu [De Paolis i D'Auria 2008, 203-204]. Akty te z natury rzeczy ograniczają swobodne wykonywanie uprawnień, w zasadzie będąc dla jednostki aktami niekorzystnymi [Dzierżon 2021, 298].

4.3. Akty ograniczające swobodne wykonywanie uprawnień

Podobnie jak w kan. 18 KPK/83, tak i w kan. 36 § 1 KPK/83 ustawodawca wyartykułował kolejny przypadek, związany z aktami ograniczającymi swobodne wykonywanie uprawnień jednostki. Bardziej ściśle, *de facto* chodzi o akty, które ograniczają korzystanie z prawa [Miras 2010, 509]. *Ratio* tej dyrektywy jest podobne, jak w przypadku ustaw [De Paolis i D'Auria 2008, 204]. Ten powód prawny znajduje umocowanie w treści kan. 223 § 1-2 KPK/83, w którym postanowiono: „§ 1. w wykonywaniu swoich praw – czy to indywidualnie, czy zrzeszeni w stowarzyszeniach – wierni powinni mieć

na uwadze dobro wspólne Kościoła, uprawnienia innych oraz własnej wobec nich obowiązki. § 2. Ze względu na dobro wspólne, do władzy kościelnej należy regulacja korzystania przez wiernych z przysługujących im praw” [Socha 1985, ad 36, n. 9]. Podczas prac nad *Lex Ecclesiae Fundamentalis* niektórzy konsultorzy sugerowali, aby stworzyć możliwość ograniczenia fundamentalnych praw wiernych na mocy ustaw, bez godzenia w ich substancję [Cenalmor 2010, 161]⁸. W myśl doktryny *ratio* tego rozwiązania warunkowane jest dobrem wspólnym [tamże; Arrieta 1991, 30; Krukowski 2005, 42; Prisco 2023, 139], relacjami wiernych względem innych osób [Krukowski 2005, 42] oraz metakanonicznym pryncypium porządku prawnego, jakim jest zbawienie dusz (kan. 1752 KPK/83) [Arrieta 1991, 30; Prisco 2023, 139].

4.4. Akty naruszające czyjeś prawa nabyte

W systemie kanonicznym prawa nabyte mają ważki walor, dlatego cieszą się szczególną ochroną. Taki status znalazł wyraz w treści kan. 4 i 38 KPK/83. W kan. 4 KPK/83 postanowiono, iż prawa nabyte przed promulgacją KPK/83 pozostają nienaruszone [De Paolis i D’Auria 2008, 204; Socha 1985, ad 36, n. 10]. Z kolei w kan. 38 KPK/83 przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym, jeśli akt administracyjny naruszałby nabyte przez kogoś prawa, wówczas byłby pozbawiony wszelkiej mocy [Miras 2010, 510]. W myśl doktryny prawnym powodem przyjęcia takiego rozwiązania jest zasada sprawiedliwości chroniąca uprawnienia przysługujące wiernym [López-Sidro López 2012, 203; Dzierżon 2016, 22-23].

4.5. Akty przeciwne ustawie korzystnej dla osób prywatnych

Wiodącą zasadą w prawie kościelnym jest zasada legalizmu. W myśl tej zasady adresaci powinni podejmować działania zgodnie z prawem. W doktrynie jej interpretacja jest jednak odległa od pozytywizmu prawnego ze względu na specyfikę tego porządku prawnego, którego fundamentem jest prawo Boże. Racje eklezjologiczne, a także eschatologiczne sprawiają, iż w obszarze prawa administracyjnego nie wyklucza się wydania aktów przeciw prawu, przykładami czego mogą być dyspensy i przywileje wydawane

⁸ Can. 25 § 2. *Lex Ecclesiae Fundamentalis, Bericht über dei Arbietsergebnisse lines Kanonisches Symposions in München 1971*, „Archiv für Kanonischen Kirchenrecht” 140 (1971), s. 435; s. 161.

przeciw dobru wspólnoty, eksponowanego w ustawie. Z perspektywy wspólnoty akty przeciw ustawie w pewnym sensie są niekorzystne, a korzystne dla osób prywatnych (kan. 77 KPK/83) [Dzierżon 2011, 291-98], dlatego prawodawca stanowi, iż ich treści należy interpretować ściśle [van Hove 1936, 214; De Paolis i D'Auria 2008, 204].

ZAKOŃCZENIE

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż istnieją pewne podobieństwa pomiędzy zasadami interpretacyjnymi określonymi w kan. 17 KPK/83 dotyczącym ustaw oraz kan. 36 § 1 KPK/83 odnoszącym się do poszczególnych aktów administracyjnych. W przeprowadzonym wywodzie wykazano, iż niektóre zasady są im wspólne; inne natomiast są odmienne ze względu na specyfikę aktów administracyjnych.

Zasadę określoną w pierwszym zdaniu kan. 36 § 1 KPK/83 należy uznać za pryncypialną. Nie ma w niej odniesienia do kontekstu, gdyż taki nie istnieje w przypadku aktów administracyjnych.

Z kolei zasady ujęte w drugiej części kan. 36 § 1 KPK/83 można aplikować jedynie w przypadku pojawienia się wątpliwości. W myśl tej regulacji dominującą jest interpretacja szeroka; interpretację zaś ścisłą należy stosować jedynie w odniesieniu do pięciu hipotez występujących w normie. Wyliczenie to należy uznać za taksatywne. Genezy *ratio legis* przyjętych rozwiązań należy upatrywać w średniowiecznych regułach: „Odia restringi et favores convenit ampliare” (in VI, reg. 15) oraz „In obscuris, minimum est sequendum” (in VI, reg. 30)⁹ [Bunge 2006, 123]. W opracowaniu tym wykazano, iż większość przyjętych rozwiązań wynika z faktu, iż są one niekorzystne dla wiernego; tylko w jednym przypadku, jakim są prawa nabyte, o wprowadzeniu tej hipotezy zdecydował innych faktor, jakim jest szczególny charakter tego typu praw.

W literaturze przedmiotu wskazuje się, iż jeśli zastosowane zasady interpretacyjne ujęte w kan. 36 § 1 KPK/83 okazałyby się niewystarczające, wówczas należałoby odnieść się do autora aktu [De Paolis i D'Auria 2008, 204].

⁹ *Liber Sextus Bonifatii VIII*, w: *Corpus Iuris Canonici*, t. 2, Emil Friedeberg, Lipsiae 1881.

PIŚMIENNICTWO

- Arrieta, Juan I. 1991. „I diritti dei soggetti nell'ordinamento canonico.” *Fidelium Iura* 1:9-47.
- Bunge, Alejandro. 2006. *Las claves del Código. El libro i del Código de Derecho Canonico*. Buenos Aires: San Benito.
- Cenalmor, Daniel. 2010. „Comento al can. 223 CIC.” w *Comentario exegético al Código de Derecho Canónico*, red. Angel Marzoa, Jorge Miras, i Rafael Rodríguez-Ocaña, t. 1, 157-61. Pamplona: EUNSA.
- Chiappetta, Luigi. 1996. *Il Codice di Diritto Canonico. Commento giuridico – pastorale*. T. 1. Roma: Edizioni Dehoniane.
- De Paolis, Valesio, i Andrea D'Auria. 2008. *Le norme generali di Diritto Canonico. Comento al Codice di Diritto Canonico*. Roma: Urbaniana Univerisity Press.
- Dzierżon, Ginter. 2006. „Zasady interpretacji ustaw kościelnych ujęte w kan. 17 KPK.” *Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego* 26:319-26.
- Dzierżon, Ginter. 2011. „Interpretacja aktów dotyczących przywilejów.” *Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego* 31:291-98.
- Dzierżon, Ginter. 2016. „Nieskuteczność aktu administracyjnego (kan. 38 KPK).” *Prawo Kanoniczne* 59 nr 3:19-30.
- Dzierżon, Ginter. 2021. „Interpretacja ustawy zgodnie z kan. 18 KPK.” *Studia Redemptorystowskie* 19:295-307.
- García Martín, Julio. 1999. *Le norme generali del Codex Iuris Canonici*. Roma: EDIURCLA.
- Krukowski, Józef. 2005. „Komentarz do kan. 223 KPK.” w *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. II/1: *Księga II. Lud Boży. Część I. Wierni chrześcijanie. Część II. Ustrój hierarchiczny*, red. Józef Krukowski, 41-42. Poznań: Pallottinum.
- López-Sidro López, Ángel. 2012. „Derechos adquiridos.” w *Diccionario general de Derecho Canónico*, red. Javier Otaduy, Antonio Viana, i Joaquín Sedano, t. 3, 201-204. Pamplona: Aranzadi.
- Miras, Jorge. 2010. „Comento al can. 36 CIC.” w *Comentario exegético al Código de Derecho Canónico*, red. Angel Marzoa, Jorge Miras, i Rafael Rodríguez-Ocaña, t. 1, 507-10. Pamplona: EUNSA.
- Ochoa, Xaverus. 1984. *Index verborum ac locutionum Codicis iuris canonici*. Città del Vaticano: Libreria Editrice Laternanense.
- Piñero Carrion, Jose Maria. 1985. *La ley de la Iglesia*. T. 1. Madrid: Sociedad de Educación Atenas.
- Pino, Giorgio. 2021. *L'interpretazione nel diritto*. Torino: Giappichelli.
- Prisco, San José J. 2023. „Comento al can. 223 CIC.” w *Código de Derecho Canónico. Edición bilingüe*, 139. Salamanca: Biblioteca de Autores Cristianos.
- Sobański, Remigiusz. 2003. „Komentarz do kan. 36.” w *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*. T. I: *Księga I. Normy ogólne*, red. Józef Krukowski, 97-99. Poznań: Pallottinum.

- Socha, Heribert. 1985. *Allgemeine Normen*. In *Münsterischer Kommentar zum Codex Iuris Canonici*, red. Klaus Lüdicke, t. 1. ad 36. Essen: Ludgerus Verlag.
- van Hove, Adolf. 1930. *Commentarium Lovaniense in Codicem Iuris Canonici*. Cz. 1. T. 2: *De legibus ecclesiasticis*. Mechelinae–Romae: Summi Pontificis, SS. Congregationum Rituum et de Propaganda Fide necnon Archiep. Mechl. Typographus.
- van Hove, Adolf. 1936. *Commentarium Lovaniense in Codicem Iuris Canonici*. Cz. 1. T. 4: *De rescriptis*. Mechliniae–Romae: Summi Pontificis, SS. Congregationum Rituum et de Propaganda Fide necnon Archiep. Mechl. Typographus.

**Zasady interpretacji aktów administracyjnych określone w kan. 36 § 1
Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku**

Abstrakt

W zaprezentowanym artykule przedmiotem uwagi Autora stał się 36 § 1 KPK/83, w którym określono zasady interpretacyjne dotyczące poszczególnych aktów administracyjnych. Cele badawcze opracowania wiązały się z poszukiwaniem odpowiedzi na dwa pytania: po pierwsze, o *ratio legis* rozwiązań przyjętych w normie; po drugie, o przyczyny zróżnicowania treściowego występującego w kan. 36 § 1 KPK/83 w stosunku do analogicznego kan. 17 KPK/83 dotyczące ustaw. Autor wykazał, iż różnica treści kan. 36 § 1 i 17 KPK/83 powodowana jest specyfiką poszczególnych aktów administracyjnych. W jego opinii *ratio legis* pięciu hipotez wyszczególnionych w drugiej części zdania 36 § 1 KPK/83 dotyczących interpretacji ścisłej z jednej strony wynika z faktu, iż chodzi akty niekorzystne dla adresata aktu lub dla wspólnoty wiernych (akty dotyczące sporów, akty odnoszące się do zagrożenia karą albo jej wymierzenia, akty ograniczające swobodne wykonywanie uprawnień, naruszające czyjeś prawa nabyte), z drugiej zaś, ze względu na szczególny walor aktu przyznany w kanonicznym porządku prawnym aktowi naruszającemu czyjeś prawa nabyte.

Słowa kluczowe: prawo kanoniczne; poszczególne akty administracyjne; interpretacja ścisła; interpretacja szeroka.

**Rules for Interpreting Administrative Acts Specified in Canon 36 § 1
of the 1983 Code of Canon Law**

Abstract

In this article, the author focuses on can. 36 § 1 CIC/83, which specifies the rules for interpreting individual administrative acts. The research objectives of the study were related to finding answers to two questions: first, the *ratio legis* of the solutions adopted in the norm; second, the reasons for the differences in content between can. 36 § 1 CIC/83 and the analogous can. 17 CIC/83 concerning statutes. The author demonstrated that the difference in content between can. 36 § 1 and 17 /83 is caused by the specific nature of individual administrative acts. In his opinion, the *ratio legis* of the five hypotheses listed in the second part of sentence 36 § 1 CIC/83 concerning strict interpretation results, on the one hand, from the fact that these are acts unfavourable to the addressee

of the act or to the community of the faithful (acts concerning disputes, acts relating to the threat of punishment or its imposition, acts restricting the free exercise of rights, act violating someone's acquired rights), and on the other hand, due to the special value of an act granted in the canonical legal order to an act that violates someone's acquired rights.

Keywords: canon law; individual administrative acts; strict interpretation; broad interpretation.

Information about Author: REV. PROF. DR. HABIL. GINTER DZIERŻON – Cardinal Stefan Wyszyński University in Warsaw; correspondence address: ul. Dewajtis 5, 01-815 Warszawa, Poland; e-mail: ginter.dzierzon@gmail.com; <https://orcid.org/0000-0002-5116-959X>